

Rolnummer 6262
Arrest nr. 142/2016 van 17 november 2016

ARREST

In zake : de prejudiciële vraag betreffende de artikelen 572*bis*, 7°, en 591, 14°, van het Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd bij de wet van 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, gesteld door de Vrederechter van Luik I.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters J. Spreutels en E. De Groot, en de rechters L. Lavrysen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke en F. Daoût, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter J. Spreutels,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij vonnis van 11 september 2015 in zake A.S. en het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van Luik tegen D.S., waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 18 september 2015, heeft de Vrederechter van Luik I de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schenden de artikelen 572bis, 7°, en 591, 14°, van het Gerechtelijk Wetboek de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre zij aan de familierechtbank de bevoegdheid toewijzen om kennis te nemen van vorderingen met betrekking tot onderhoudsverplichtingen, met uitzondering van die welke betrekking hebben op het leefloon, die aan de vrederechter worden toegewezen ? ».

De Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. S. Depré en Mr. E. de Lophem, advocaten bij de balie te Brussel, heeft een memorie ingediend.

Bij beschikking van 13 juli 2016 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers J.-P. Snappe en L. Lavrysen te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen is, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 21 september 2016 en de zaak in beraad zal worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak op 21 september 2016 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeskil*

Op 7 november 2014 is samen door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (OCMW) van Luik, dat uit eigen naam optreedt, en door A.S., vertegenwoordigd door het OCMW van Luik krachtens artikel 4, § 3, van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie, voor het Vredegerecht van Luik I een vordering ingesteld teneinde D.S., vader van de tweede eisende partij, te laten veroordelen tot het betalen van 850 euro per maand als levensonderhoud op grond van de artikelen 205 tot 207 van het Burgerlijk Wetboek.

Terwijl de verweerder besluit dat de vordering niet gegrond is, werpt de verwijzende rechter ambtshalve de vraag over zijn bevoegdheid op. Hij is van oordeel dat de familierechtbank, sedert de datum van inwerkingtreding, op 1 september 2014, van de wet van 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, de natuurlijke rechter van de geschillen inzake levensonderhoud is geworden, met uitzondering van, volgens de artikelen 572bis, 7°, en 591, 14°, van het Gerechtelijk Wetboek, de onderhoudsverplichtingen met betrekking tot het leefloon.

Het is net over het bestaan van die uitzondering, die volgens hem niet zou zijn verantwoord in de parlementaire voorbereiding, en over de bestaanbaarheid ervan met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet dat de verwijzende rechter het Hof ambtshalve de hiervoor weergegeven prejudiciële vraag stelt.

III. *In rechte*

- A -

De Ministerraad merkt allereerst op dat in het verwijzingsvonnis niet duidelijk wordt aangegeven welke de categorieën van personen zijn waartussen de vergelijking wordt gesuggereerd. Het vonnis lijkt tegelijk de onderhoudsplichtige, die al dan niet het leefloon geniet, en het OCMW dat uit eigen naam of uit naam van de onderhoudsgerechtigde optreedt, te vergelijken met de andere rechtzoekenden of met de andere onderhoudsgerechtigden, waarbij de geschillen in die aangelegenheid tot de bevoegdheid van de familierechtbank behoren wanneer de vordering geen betrekking heeft op het leefloon.

De Ministerraad is evenwel van mening dat die personen objectief verschillen. Een eerste deel van de motivering van het verwijzingsvonnis zou voortvloeien uit de nieuwe filosofie van het Gerechtelijk Wetboek, aangezien daarin een familie- en jeugdrechtbank is opgericht. Volgens de verwijzende rechter zou aan de onderhoudsgerechtigde die het leefloon geniet en aan het OCMW een reeks voordelen worden ontzegd die de andere onderhoudsgerechtigden zouden genieten door onder de bevoegdheid van de familierechtbank te vallen. Volgens een ander deel lijkt de verwijzende rechter te oordelen dat de in het geding zijnde bepalingen aan het OCMW de mogelijkheid zouden bieden zijn rechter te kiezen naargelang het de vordering al dan niet zelf instelt. In dat geval, zo meent de Ministerraad, zou het veeleer om een voordeel gaan. Die twee delen, zo meent de Ministerraad, zijn onverenigbaar, hetgeen inhoudt dat het verschil in behandeling onbestaande is en dat de prejudiciële vraag bijgevolg ontkennend moet worden beantwoord.

Indien men zich zou moeten uitspreken over de vraag of het OCMW, wanneer het zelf optreedt, niet anders wordt behandeld dan de andere onderhoudsgerechtigden, zou moeten worden geoordeeld dat de in het verwijzingsvonnis opgestelde lijst met procedurele voordelen voor de familierechtbank daarvan niet overtuigt. Op de formule « één familie - één rechter - één dossier » bestaan uitzonderingen, met name via de verwijzing van bepaalde dossiers van het ene gerechtelijk arrondissement naar het andere. Wat het advies van het openbaar ministerie betreft, heeft de wet van 30 juli 2013 erin voorzien dat de vrederechter ook een schriftelijk advies in familie zaken kan eisen. Maar bovenal, zo vervolgt de Ministerraad, vormt de nabijheid van het kantonale niveau een voordeel, zoals de relatief geringere achterstand van de vrederechten ten opzichte van die van de familierechtbanken.

De incoherentie van de verdeling die de verwijzende rechter lijkt aan te klagen, gesteld dat zij kan worden aangetoond, kan als dusdanig niet tot een vaststelling van schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet leiden.

De Ministerraad besluit dus, in hoofdorde, dat de prejudiciële vraag geen antwoord behoeft en, in ondergeschikte orde, dat zij ontkennend moet worden beantwoord.

- B -

B.1. Artikel 572bis van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt :

« Onverminderd de bijzondere bevoegdheden die zijn toegekend aan de vrederechter en de bijzondere wetgevingen, neemt de familierechtbank kennis van :

[...]

7° vorderingen met betrekking tot onderhoudsverplichtingen, met uitzondering van die welke betrekking hebben op het leefloon;

[...] ».

Artikel 591 van hetzelfde Wetboek bepaalt :

« Ongeacht het bedrag van de vordering, neemt de vrederechter kennis :

[...]

14° [van] de aan het leefloon gerelateerde verplichtingen tot levensonderhoud;

[...] ».

B.2.1. Bij de verwijzende rechter is een vordering aanhangig gemaakt die is ingesteld door een onderhoudsgerechtigde en, uit eigen naam, door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (OCMW) en die ertoe strekt de vader van de onderhoudsgerechtigde te laten veroordelen tot het betalen van 850 euro per maand, som die met toepassing van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie door het OCMW aan de onderhoudsgerechtigde is gestort. Overeenkomstig artikel 4, §§ 1 en 3, van de voormelde wet kan het OCMW van rechtswege uit naam en ten voordele van de betrokkene optreden om zijn rechten, met name, zoals te dezen, ten aanzien van een ascendent in de eerste graad, te laten gelden.

B.2.2. De verwijzende rechter vraagt het Hof of het voormelde artikel 591, 14°, van het Gerechtelijk Wetboek, dat aan de vrederechter de bevoegdheid toewijst om kennis te nemen van de vordering met betrekking tot de aan het leefloon gerelateerde verplichtingen tot levensonderhoud, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt in zoverre daarenboven bij artikel 572*bis*, 7°, van hetzelfde Wetboek de bevoegdheid om kennis te nemen van alle andere vorderingen met betrekking tot onderhoudsverplichtingen aan de familierechtbank wordt voorbehouden.

B.3.1. De Ministerraad is van mening dat de prejudiciële vraag geen antwoord behoeft omdat de te dezen vergeleken categorieën van personen daarin niet duidelijk worden geïdentificeerd en daarin niet wordt aangegeven in welk opzicht zij het slachtoffer van een schending van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie zouden zijn.

B.3.2. In tegenstelling tot hetgeen de Ministerraad aanvoert, somt de verwijzende rechter in de verwijzingsbeslissing een reeks verschillen in behandeling tussen onderhoudsgerechtigden op naargelang de onderhoudsverplichting al dan niet betrekking

heeft op maatschappelijke integratie. Volgens de verwijzende rechter zouden de onderhoudsgerechtigden bijzondere procedurele waarborgen voor de familierechtbank genieten waarover zij niet zouden beschikken wanneer de geschillenregeling een onderhoudsverplichting met betrekking tot het leefloon betreft die tot de bevoegdheid van de vrederechter behoort.

B.4. Het verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen dat voortvloeit uit de toepassing van verschillende procedureregels in verschillende omstandigheden, houdt op zich geen discriminatie in. Van discriminatie zou slechts sprake zijn indien het verschil in behandeling dat voortvloeit uit de toepassing van die procedureregels een onevenredige beperking van de rechten van de daarbij betrokken personen met zich zou meebrengen.

B.5. De bedoeling van de wetgever om een familie- en jeugdrechtbank op te richten wordt volgens de toelichting die aan het wetsvoorstel betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank voorafgaat, verklaard door het feit dat « het bestaande juridische systeem voor de aanpak van familiale conflicten [...] voor de rechtzoekenden onbegrijpelijk, incoherent en niet langer aangepast [is] aan de huidige evolutie van het gezin ». Die bedoeling berust op de vaststelling dat « het wenselijk [is] om het geheel aan familiale zaken te groeperen rond eenzelfde rechter, door een familierechtbank op te richten die bevoegd is voor alle familiale aangelegenheden » (*Parl. St.*, Kamer, 2010-2011, DOC 53-0682/001, pp. 3 en 4).

De oprichting van de familie- en jeugdrechtbank hield een herverdeling in van de bevoegdheden die vroeger, enerzijds, aan de rechtbank van eerste aanleg en, anderzijds, aan de vrederechter waren toegewezen. Dienaangaande staat in de parlementaire voorbereiding te lezen :

« Enerzijds werd beslist om alle onbekwaamheidsstatuten toe te wijzen aan de vrederechters. Er wordt immers unaniem aangenomen dat de vrederechter een beschermende rol speelt ten aanzien van de meest kwetsbaren. Hij beschikt over een belangrijke knowhow terzake die zich op ideale wijze combineert met zijn nabijheidsrol. Het is dus fundamenteel gebleken dat de geschillen met betrekking tot de onbekwamen op kantonale niveau behouden blijven, en er materies aan toe te voegen die momenteel aan de rechtbank van eerste aanleg zijn toegewezen. Dit is met name het geval voor de ontvoogding of de verlengde minderjarigheid.

[...]

Ten slotte worden momenteel ook andere pistes onderzocht om de vrederechter een echte nabijheidsrol te geven in de steunverlening aan de zwaksten, zoals werd voorgesteld door de Hoge Raad voor Justitie in zijn advies van 1 december 2010 » (*Parl. St.*, Senaat, 2012-2013, nr. 5-1189/7, p. 8; in dezelfde zin, Kamer, 2010-2011, DOC 53-0682/001, p. 8).

B.6. Via een amendement (*Parl. St.*, Kamer, 2012-2013, DOC 53-0682/020, amendement nr. 290, p. 11) werden de aan het leefloon gerelateerde verplichtingen tot levensonderhoud toegewezen aan de bevoegdheid van de vrederechter. De verantwoording ervan luidt als volgt :

«Dit amendement strekt ertoe de OCMW's, die in de rechten van de alimentatiegerechtigde treden, de mogelijkheid te bieden de alimentatieplichtige te dagvaarden voor de vrederechter van zijn woonplaats om de voorschotten en/of het leefloon terug te krijgen. Het gemeen recht van artikel 624 van het Gerechtelijk Wetboek is van toepassing » (*Parl. St.*, Kamer, 2012-2013, DOC 53-0682/020, p. 11).

B.7. De in het geding zijnde bepaling ontzegt de betrokken personen evenwel niet het recht op toegang tot de rechter. Dat recht omvat niet het recht op een rechter naar zijn keuze.

Het behoort tot de beoordelingsbevoegdheid van de wetgever om te beslissen welke rechter het meest geschikt is om een bepaalde soort van geschillen te beslechten. Het enkele gegeven dat de wetgever de vorderingen inzake levensonderhoud aan verschillende rechters heeft toevertrouwd naargelang de onderhoudsverplichting al dan niet aan het leefloon is gerelateerd, doet niet op onevenredige wijze afbreuk aan de rechten van de betrokken personen.

B.8. Daaruit vloeit voort dat de toewijzing, aan de vrederechter, van vorderingen betreffende onderhoudsverplichtingen die betrekking hebben op het leefloon, redelijk verantwoord is en geenszins afbreuk doet aan het recht van de rechtzoekenden om, met inachtneming van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, toegang te hebben tot een bevoegde rechter die op weloverwogen wijze kennis kan nemen van de geschillen met betrekking tot die aangelegenheid.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

De artikelen *572bis*, 7°, en 591, 14°, van het Gerechtelijk Wetboek schenden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus gewezen in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 17 november 2016.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

J. Spreutels